

időtakarékosság, az emberi erővel történő gazdálkodás terén.

Napjainkban, de a jövőben még fokozotabban előtérbe kerül a gazdaságosság. A cseh hadseregben lefolytatott első kísérletek egyértelműen kedvező tapasztalatokat adtak a kisgépek alkalmazására, így egyértelműen ráirányítják a figyelmet ezen eszközök beszerzésére és mielőbbi rendszeresítésére az összefegyvernemi és műszaki egységeknél, alegységeknél.

Ludvik Doležal mk.ezredes
Jaroslav Zeležný mk.ezredes
Lubomir Kroupa mk.őrnagy

Fordította: Nemes József alezredes
MH SZCSP MŰF-ség

A BIZTOSÍTÁSI ÖVBEN VÉDŐ HONVÉDELMI DANDÁR HARCÁNAK MŰSZAKI BIZTOSÍTÁSA

Az ország katonai védelmének megszervezésében a területvédelmi feladatok megoldásának döntő jelentősége van. Ez magába foglalja az ország legfontosabb térségeinek és objektumainak védelmét. Ezen belül is kiemelkedő a határmenti sáv 40-50 km mélységű területe, ahol fontos objektumok és jelentős települések helyezkednek el, melyek megtartására kiemelt figyelmet kell fordítani.

A katonai vezetés a határmenti területek védelmét a honvédelmi dandárok létrehozásában látja. A szervezés alatt álló honvédelmi dandárok - amelyek a veszélyeztetett térség polgáraiból kerülnek ki - a tábori hadsereg előretolt erőt alkotják. Ezek legfontosabb ismérve az önállóság és a feltartóztató erő. A honvédelmi dandárok zömét elsősorban a

biztosítási övben alkalmazzák, amelynek alapvető rendeltetése az államhatáraink védelme, a betört ellenség késleltetése, kisebb erőinek felszámolása, biztosítva ezzel a főerők felvonulását és védelemre történő szétbontakozását. A helyzet függvényében a tábori hadsereg különböző védelmi terepszakaszainak védelmére is bevonásra kerülhetnek.

A honvédelmi dandárok helye és szerepe a védelmi hadművelet során változhat. Egy részüket alkalmazhatják a betört ellenség megállítására, a veszélyeztetett irányok, szárnyak zárására, légideszantok elleni harcra, fontos objektumok védelmére, veszteség pótlására, stb.

A várható feladatokat tekintve ez a felsorolás nem teljes, de tartalmazza mindazt, amit a műszaki biztosításuk érdekében figyelembe kell venni.

A műszaki biztosítás célja: /túl az általános célkitűzéseken/ kedvező feltételek megteremtése a harc feladatok végrehajtásához, a műszaki erők, eszközök célszerű alkalmazásával, és műszaki rendszabályok foganatosításával.

Feladatai: műszaki felderítés végrehajtása, műszaki zárok, akadályok létesítése, fontosabb védelmi építmények elkészítése és berendezése, manőverutak létesítése és szakálcazási feladatok végrehajtása. E célok és feladatok érdekében olyan műszaki erőt és eszközöket kell a honvédelmi dandároknál biztosítani, amelyek döntően tehermentesítik a harcoló állományt.

A továbbiakban az egyes feladatok tartalmi összefüggéseiről fejttem ki a véleményem:

1. A műszaki felderítés

A biztosítási övben védelemre berendezkedő honvédelmi dandár harctevékenységi körzetében - mely a domborzati viszonyoktól függően szélességi kiterjedésben elérheti a

20-40 km-t, mélysége 20-25 km - lehetőleg arra kell törekedni, hogy minden jól járható irány /útvonal/ folyamatos megfigyelés alatt álljon. Ha azt veszem alapul, hogy az útvonalak egymástól átlagosan 4-7 km távolságra vannak, akkor ez 4-6 műszaki figyelőőrs működtetését indokolja. Feltételezve azt, hogy a honvédelmi dandár 4-5 zászlóaljja védhet az első és 1-2 zászlóaljja a második lépcsőben, akkor célszerűnek látszik, hogy minden első lépcső zászlóalj védelmi terepszakaszán 1-1 figyelőőrs helyezkedjen el.

A zászlóaljak közötti hézagok figyelésére még 2-3 figyelőőrs működtetését jelenti, amely kb. egyenlő egy műszaki szakasz erővel.

Azoknál a honvédelmi dandároknál, amelyek nem a biztosítási övben kapnak harci feladatot, a műszaki felderítésre egy raj is elégséges lehet.

2. Műszaki záruk, akadályok létesítése

Ha figyelembe vesszük a honvédelmi dandárok sokféle alkalmazásának lehetőségét, szinte mindegyiknél felmerül a műszaki záruk és akadályok alkalmazása. Ezek típusai és létesítésük módja: minden változatban eltérőek lehetnek.

A biztosítási övben védelemre berendezkedő dandárok esetében olyan záruk, akadályok alkalmazása jöhet számításba, amely elsősorban az utakon való mozgást bénítja, másrészt növeli a védelmi támpontok szilárdságát. Mivel a támadó igyekszik kikerülni a jól védett terepszakaszokat és támpontokat /gócokat/, hogy mielőbb a fővédőövénykhöz kijusson, a műszaki záruk és akadályok olyan rendszerét kell megteremteni, amely e szándékot lehetetlenné teszi. Vagyis szinte minden jól járható irányt, útvonalat zárni, rombolni kell. Ennek során figyelembe kell venni a gyorsreagálású műszaki erők által letelepített zárukat, akadályokat, amelyekkel erőt, eszközt, anyagot takaríthatunk meg. Az akadályrendszer magába foglalja a közlekedési úthálózat és jól járható terepsávok lezárását. Ez a zászlóaljak sávjában

általában 1-2 útvonalat, utanként 3-4 romboló szakaszt, 2-3 hid /áteresz/ rombolását és 2-3 aknáított terepszakaszt jelenthet. Becsült számvetéseim alapján e feladatok végrehajtásához 2-3 műszaki szakaszra van szükség. Ez az erő lehetővé teszi, hogy útirányonként romboló és aknatelepítő alegységeket lehessen szervezni.

A honvédelmi dandárok számára az alkalmazási körzetek már békében meghatározhatók, ennél fogva a műszaki zárok és akadályok helye, típusa és létrehozásuk módja is eldönthető. Elvégezhetők az anyagi számvetések, kialakíthatók az egyes telepítési helyekhez tartozó készletek, amelyeket az alkalmazási helyhez közeli csomóponti raktárakban helyezünk el. A raktárakat úgy kell kialakítani, hogy azokban a begyakorláshoz szükséges anyagi, technikai eszközök is elhelyezhetők legyenek. Így a végrehajtó állomány a tartalékos kiképzés /mozgósítási gyakorlat/ keretében a valóságot megközelítő módon készíthető fel, illetve ellenőrizhető harckészültségük színvonala. A kiképzés és felkészítés időszakában bizonyos akadály elemek elkészíthetők /fém harckocsi akasztó, torlasz elemek, stb./ és készíthetők. A hadszíntér előkészítő munka keretében még számos lehetőség kínálkozik zárok, akadályok előkészítésére, megvalósítására /erdősávok telepítése, mesterséges víztározók létrehozása, elektromos központok építése/.

Fontosságára való tekintettel kiemelten foglalkozom a védelmi terepszakaszok elé telepített aknamezők kérdésével. Az aknamezők a terepjárhatóság alapján lehetnek: harckocsi és gyalogság elleniek. A harckocsi elleni aknamezőket egyes sűrűséggel és első készenléti fokban kell telepíteni. Létrehozásuk a védelmi terepszakaszok megszállásával és a tűzrendszer megszervezésével egyidőben történik.

Felderítésük megnehezítése céljából az aknákat a föld felszíne alá helyezzük, - amennyiben a talaj minősége ezt lehetővé teszi. A végrehajtásra aknarakó gépekkel felszerelt aknatelepítő szakasz szükséges. A szakasz /3 raj, 3 db aknarakó gép/ egy óra alatt képes lehet 3 km, 1 nap alatt

10-12 km aknamező telepítésére.

Az aknamelepipítés hatékonysága attól függ, hogy milyen gyorsan biztosítható az aknarakó gépek rekeszeinek újra feltöltése. Ez függ az aknaraktárak és a feltöltési hely közötti távolságtól, valamint az aknák telepítéséhez való előkészítésének időtartamától.

Amennyiben az aknaraktárak a telepítés korzetétől távol esnek, akkor célszerű az aknákat úgynevezett tábori raktárakba előreszállítani. Számolva annak lehetőségével is, hogy nincs elegendő aknarakó gép, akkor a korábbi időkből jól ismert aknacsúszdákat lehet alkalmazni. Ebben az esetben természetesen változik a telepítési mód és teljesítmény, viszont megnő a telepítő erő- és időszükséglet.

A harcjárműről szállt gyalogos erők ellen leghatásosabbnak az irányított repeszaknák alkalmazása látszik. Ezeket közvetlenül az első árok elé kell elhelyezni és a roham során működtetni. A repeszaknák hatótávolsága függvényében lövészsorozatanként 10-15 db akna szükséges.

3. A védelmi építmények elkészítése és berendezése

A védelmi terepszakaszok elfoglalása után végre kell hajtani a tüzelő állások, fedezékek, óvóhelyek, vezetési pontok, stb. kiépítését. A szakasz-század támpontok erődítési munkáit az alegység személyi állománya köteles elvégezni. Nagy segítséget jelentene számukra néhány árokászó gép alkalmazása, amely a munka gyorsítását, és az emberi erővel való takarékoskosságot eredményezné. Bizonyos erődítési munkálatokat csak a műszaki állásépítő alegységek képesek szakszerűen elvégezni.

Ilyenek: a tüzérségi álláskorletek, a zászlóalj-dandár vezetési pontok, dandár segélyhelyek és óvóhelyek elkészítése. Az utóbbiak megépítése helyett a legjobb megoldás lenne, ha a települések egyes épületeit e célra felhasználhatnánk. Ilyen kedvező körülmény azonban nem mindig áll rendelkezésre, ezért egyéb megoldást is figyelembe kell venni. Ilyen lehet a helyszínen található föld,

faanyagok felhasználásával készíthető építmények, vagy a különböző előregyártott elemek /vasbeton fa, fém/ alkalmazása. Az előregyártott elemek egy része békében előkészíthető és alkalmazási helyük közelében készíthetők. Ezek az erősítési módszerek idő, eszköz és anyagigényesek, és feltehetően nem alkalmazhatók a biztosítási óvben. A legcélszerűbb megoldás a szabvány fedezék- és óvőhely anyagok - zászólóaljknál az LKSZ, dandárnál a hullámlemez óvőhely elemek - felhasználása. Ezért fontos lenne a honvédelmi dandárok is ellátni ilyen anyagokkal vagy hasonlókat kifejleszteni számukra. A műszaki szakalegységek által végzendő munkákhoz legalább egy olyan állásépítő szakasz szükséges, amelynek állományába különböző föld-famegmunkáló eszközök biztosítottak. /2-3 árokásó, 2-3 dózer, 2-3 kotró, 1 földfűrő, stb./. Az erősítési munkák elvégzésében kiemelt jelentősége lehet a polgári lakosságból szervezett építő osztagoknak.

4. A honvédelmi dandárok műszaki szervezete és irányításuk

Az előzőekben vázolt műszaki feladatok végrehajtására a következő erőket tartom szükségesnek:

a./ Műszaki felderítésre	- 1 műszaki szakasz /3 műszaki raj/
b./ Az útirányzárak létesítésére /ún.romboló-záró műszaki csoport/	- 3-4 műszaki szakasz /1 szakasz = 3 mű.raj/
c./ Védelmi aknamezők telepítésére géppel	- 1 zártelepítő szakasz /1 szakasz = 3 raj/
Védelmi aknamezők telepítésére csúszdával	- 2 műszaki szakasz /1 szakasz = 3 raj/

d./ Védelmi építmények - 1' állásépítő szakasz
elkészítésére /a szakasz = 4 raj/

Ez összesen 6-8 speciális műszaki szakaszt jelent.

Alkalmazásuk célszerűségét tekintve két változat lehetséges.

Az első: amikor valamennyi erő egy században szervezett, ennek az irányítása azonban bonyolult. Célszerűbb a második változat, miszerint minden honvédő zászlóalj rendelkezik 1-1 műszaki szakasszal, /1 felderítő raj, 1 romboló raj, 1 aknatelepítő raj/ a fennmaradó zártelepítő és állásépítő szakaszokat pedig dandár közvetlen műszaki századba szervezzük.

A műszaki biztosítási feladatok szervezését és irányítását a dandár műszaki főnök látná el. A feladatok közvetlen irányítását a honvédelmi zászlóaljknál a zászlóalj parancsnok, a műszaki századnál a század parancsnok végzi. Lehetségesnek tartom, hogy adott esetben a műszaki század parancsnok betöltse a műszaki főnök szerepét is.

Jelen cikk a honvédelmi dandárok létrehozásának és működésének egy területével, a biztosítási ovben alkalmazott dandárral foglalkozik. Egyfajta elképzelést tükröz azok műszaki biztosításának megvalósítási lehetőségeire.

Írásommal az e témával foglalkozó kutatók munkáját kívánom segíteni.

Dr. Lóka Gyula nyá.vörögy.